

שלימה משנתו

פנינים מתורתו של הגאון המופלא רבי שלמה אסולין זצוק"ל

הגליון מוקדש

לע"נ רבנו שלמה בן מאיר ושמוחה סימיה
נלב"ע ז' מר חשוון תשפ"ד
ולרפו"ש להגה"צ רבי גבריאל בן מזל טוב

פרשת וישב

כ"ה כסלו תשפ"ד | גליון 04

מאמר מערכת

בסייעתא דשמיא אנו זוכים להפיץ את אור תורתו של הגאון המופלא ר' שלמה אסולין זצוק"ל, וב"ה התקבלו בברכה בקרב תלמידיו ושומעי לקחו ואף אצל מי שאין הכירו. וכיון שרבים מהם רוצים להכיר את רבנו זצ"ל לא רק מתורתו, אלא לקבל הדרכה והנהגה לחיי היום יום למעשה, אמרנו בלנ"ד להוסיף מדור והוא ליקוט הדרכות והנהגות המפוזרים בספריו בכל שטחי החיים.

וזאת למודעי שפניני הפרשה וההדרכות, נלקטו ברובם כלשונו הזהב, ללא שינוי כלל. אולם מאמריו, כתב באריכות בתוספת נופך, והגליון צר מלהכיל, ולכן הוצרכנו לקצר ולערוך את דבריו. אי לכך, אם ימצא הקורא שגיאה הן בהבנת הדברים, והן בהבנת הנקרא, יתלה זאת אך ורק במשוגגותי, והי"ת יצילנו משגיאות, אכ"ר. שבת שלום.

משנת שלמה

"וּפְלִיטָא לְרַבִּי אֶלְיָא מִתַּחַת פְּלִיטָא אֶת פְּלִיטָא
אֶלְיָא לֵבָּנו, כֵּן בְּרַבְרָא וְכֵן בְּרַבְרָא"

התמודדות עם משבר

אחד העניינים המרכזיים בפרשה זה ענין מכירת יוסף. והשאלה הנשאלת, איך יוסף הצדיק לא נשבר שבזמן קצר הוא הפך מנסיך לעבד. וכן איך לא נשבר מזה שהאחים מכרו אותו לעבד, ולא היה להם שום רחמים עליו כשהוא התחנן לפניהם שיוותרו לו.

ונראה כך, הנה מצות האמונה מקיפה את כל מערכת החיים של כל יהודי, עד שאין פרט בחיי האדם שאין לו שייכות ישירה לאמונה. אמנם אנחנו רואים הרבה אנשים שמחזיקים את עצמם למאמינים, ובכל זאת הם עושים הפרדה מוחלטת בין מה שמגיע להם מן השמים ישירות, לבין מה שמגיע להם מבני אדם. כאשר נאמר להם איזה צער מן השמים, הם עוד מסוגלים לומר שזהו כפרת עוונות ומקבלים את זה בשתיקה. אבל אם אדם הזיק להם, הם כועסים ורותחים על אותו אדם, ומסוגלים לשנוא אותו על מעשיו, ולדבר עליו לשון הרע (המשך ➡)

פניני הפרשה

"ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם" (ל', ב').

פירש"י 'כל רעה שהיה רואה באחיו בני לאה היה מגיד לאביו, שהיו אוכלין אבר מן החי ומזלזלין בבני השפחות לקרותן עבדים וחשודים על העריות, עכ"ל.

נראה שכל דברים אלו למדו מפסוק זה. כי ממה שכתוב והוא רועה את אחיו בצאן, משמע שהיה לו ויכוח עם אחיו בענין הצאן והוא משום שאכלו אבר מן החי. וממה שכתוב והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה נשי אביו, למדנו שהשבטים זלזלו בהם לקרותן עבדים והוא קירב אותם וקרא לאמותיהם נשי אביו ולא שפחות אביו. וממה שכתוב ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם, למדנו שהיה חושדן על העריות שזה נקרא בשם רעה.

(מספרו שלמי שמחה וישב אות ג').

"והנה קמה אלומתי וגם נצבה" (לז', ז').

פירש"י קמה אלומתי, נזקפה. וגם נצבה לעמוד על עומדה בזקיפה עכ"ל.

יש לפרש שהרמז בזה לפתרון החלום הוא שבתחילה קמה אלומתי כשפתר החלום ונעשה מלך, אבל עדין לא נתחזקה מלכותו בעיני כל מצרים עד שבא הרעב בפועל וראו כולם שניצלו בזכות יוסף שאז נצבה מלכותו בבסיס ומושב איתן וחזק.

וכן משמע פשטיה דקרא בפרשת מקץ (מא', נה') 'ותרעב כל ארץ מצרים ויצעק העם אל פרעה ללחם ויאמר פרעה לכל מצרים לכו אל יוסף אשר יאמר לכם תעשו', משמע שרק הגיע הרעב הוכרחו כל מצרים להכנע ליוסף, אבל קודם לא היה לו עדין שלטון חזק בעיני כל העם. ונמצא שמלכותו נצבה רק בתקופת הרעב.

(מספרו שמן למאור וישב אות ד').

"וישב ראובן אל הבור" (לז', כט').

במדרש רבה (פ"ד סימן יט') מובא על פסוק זה כך, 'וישב ראובן אל הבור, והיכן היה [בזמן מכירת יוסף] ר' אליעזר אומר בשקו ותעניתו. כשנפנה הלך והציץ לאותו בור. אמר לו הקב"ה, מעולם לא חטא אדם לפני ועשה תשובה, ואתה פתחת בתשובה תחילה, חייך שבן בןך עומד ופותח בתשובה תחילה, ואיזה, זה הושע שנאמר (הושע יד' ב') שובה ישראל עד ה' אלהיך, כי כשלת

פניני חנוכה

טעם קריאת פרשת הנשיאים

בחנוכה קוראים בתורה בכל יום משמונת הימים בפרשת הנשיאים, וכך איתא במשנה במסכת מגילה (ל' ע"ב). וברש"י ביאר שקוראים בפרשת הנשיאים כיון שגם בחנוכה היה חנוכה המזבח. אולם הטור בריש סי' תרפד' מביא בשם מדרש שקוראים בפרשת הנשיאים, כיון שבחנוכה סיימו לבנות את כלי המשכן. ואף שחנוכה המזבח עצמו היה בר"ח ניסן, מ"מ קוראים בפרשת הנשיאים בחנוכה. [ועי"ש בב"ח ובט"ז מש"כ לבאר]. וצ"ב והרי עד כמה שחנוכה המזבח עצמו היה בר"ח ניסן, א"כ מדוע קוראים בחנוכה על זה שגמרו את

המשך משנת שלמה

וכל דבר אסור. והשקפתם, כאילו שמה שמגיע מבני אדם זה לא מגיע מהקב"ה. האם השקפה זו נכונה.

הנה נצטוונו בפרשת קדושים (וי', יח') לא תקום ולא תטור את בני עמך. נקמה הוא שמחזיר לו רעה. ונטירה הוא ששומר בלב איזה קפיידא על חבירו, אע"פ שאינו נוקם. וציותה עלינו התורה למחוק מלבינו כל שנאה מן הלב. כותב על זה בספר החינוך (מצוה רמ"א) 'משרשי המצוה שידע האדם ויתן אל לבו, כי כל אשר יקרהו מטוב עד רע, הוא סיבה שתבוא עליו מאת השם ברוך הוא. ומיד האדם, מיד איש אחיו, לא יהיה דבר בלתי רצון השם ברוך הוא. על כן כשיצער או יכאיבהו אדם, ידע בנפשו כי עוונתיו גרמו, והשי"ת גזר עליו בכך, ולא ישית מחשבותיו לנקום ממנו, כי הוא אינו סיבת רעתו, כי העוון הוא המסבב' וכו'.

מפורש מדברי ספר החינוך, שגם כאשר אדם עושה לך רעה, הוא בסך הכל שליח מאת השי"ת, ולכן אסרה התורה לשנוא אותו אפילו בלב, וכל שכן שאסור לנקום בו. הרי לנו את ההשקפה הנכונה בזה.

ועפ"ז מובן איך יוסף הצדיק לא נשבר, דיוסף הצדיק חי לאורך כל הדרך, דכל מה שנאמר זה אינו מאדם, אלא מהשי"ת לבד, ולכן לא היה ממורמר על אף אחד מן האחים, ולא על מצבו. וכמו שאמר בעצמו לאחים (ויגש מה', ה') 'לא אתם שלחתם אותי הנה, כי האלהים'.

הרבה יש ללמוד מדרכו של יוסף, בהיותו בודד במצרים, ויהי רצון שזכותו של יוסף תעמוד לכל אחד שרוצה ללכת בדרכו של יוסף להגיע לדרגות אלו. (מתוך מעין גנים בראשית ח"ג וישב מאמר א').

שהדליקו בטהרה ח' ימים, כיון שע"פ מצבם לא היה שייך שיהיו טהורים, שהיו בחזקת טמאי מתים, כמבואר בב"י שם. ותי' הב"י ג' תירוצים. א') שחילקו את השמן שבפך לח' חלקים ובכל לילה היו נותנים במנורה חלק אחד, והיה דולק עד הבוקר. ונמצא שבכל הלילות היה נס.

וצ"ע מדוע עשו כך, שהרי פשוט שהיו צריכים לשים את כל השמן ביום הראשון ולהדליק עכ"פ ביום הראשון כמצוות הכתובה בתורה בריש פרשת תצווה שצריך להדליקה מערב עד בוקר, וא"כ איך שמו ביום הראשון כשיעור מועט שלא יספיק לדלוק כמצוותו ועי"ז לא יקיימו כלל את המצוה כתיקונה אפי' יום אחד. והרי פשוט שביום הראשון לא היו יודעים שיהיה להם נס, וא"כ היו צריכים להדליק כתיקונם, וצ"ע.

ב') עוד תי' שלאחר שנתנו שמן בנרות כשיעור, נשאר **הפך** מלא כבתחילה, וניכר הנס אף בליל הראשון.

ולתירוץ זה באמת לא נעשה נס בליל הראשון, רק מ"מ כיון שמיד שגמרו לשפוך את השמן למנורה נתמלא שוב הפך אז ראו כולם שנעשה נס, שניכר ביום הראשון הנס שנעשה ליום השני.

ג') עוד תי' שבלי לראשון נתנו את כל השמן **בנרות** ודלקו כל הלילה, ובבוקר מצאו את הנרות מלאים שמן, וכן בכל לילה ולילה.

והנה המדקדק בלשון הגמ' יראה שתי' הב' הוא המדויק היטב בלשון הגמ' שבת (כא' ע"ב), וכך איתא "וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום בדקו ולא מצאו אלא 'פך אחד של שמן' שהיה מונח (הפך) בחותמו של כהן גדול, ולא היה בו (בפך) אלא להדליק יום אחד, ונעשה בו (בפך) נס והדליקו ממנו (מן הפך) שמונה ימים".

ומפורש כתירוץ השני שנעשה נס שהפך נתמלא בכל יום. דאם כתירוץ ג' שנעשה נס בשמן, היה צריך לכתוב ונעשה נס 'בשמן' והדליקו ממנו שמונה ימים.

(נערך מספרו שמן למאור עה"ת, חנוכה אות ה').

בניית כלי המשכן. וכן צ"ב לטעמא דרש"י, והרי בחנוכה לא חנכו רק את המזבח, אלא את כל כלי המקדש שהרי הם 'טימאו את היכל קדשך', והיה צריך לטהר את כל הכלים, וא"כ מה מיוחד במזבח. ועוד צ"ב בעצם קריאת פרשת הנשיאים, דהרי נס ההצלה קרה עי' 'כהניך הקדושים', וא"כ מדוע קוראים בפרשת הנשיאים ששם שבט לוי לא השתתף, והיה צריך לקרוא בפרשת בהעלותך. והן אמת שבטור שם מובא שי"א שמתחילים לקרוא בברכת כהנים, כיון שהנס נעשה על ידם, וכן נוהגים הספרדים. אך עדיין עיקר הקריאה בשמונת הימים זה בפרשת הנשיאים, שזה לא שייך לכהנים.

ואשר על כן נראה לומר בטעמא דקריאת פרשת הנשיאים בחנוכה. דהנה בריש פרשת בהעלותך כתיב 'וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות'. ופירש רש"י 'למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים, לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה אז דעתו כשלא היה עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו. אמר לו הקב"ה, חייך שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את הנרות', עכ"ל. והק' הרמב"ן (שם) והרי אהרן כבר נצטווה על הדלקת הנרות, וא"כ במה ניחמו הקב"ה. וביאר הרמב"ן שהנחמה שהקב"ה ניחמו הוא שבני בניך יזכו לעשות ישועה לעם ישראל בזמן היוונים, וא"כ כשאתה מטיב את הנרות זה לנרות חנוכה, וזה יותר גדול מהקרבנות הנשיאים, משום שהם מקריבים רק בזמן שביהמ"ק קיים, אך נרות חנוכה ידלק כל הזמן אף בגלות ובחושך, עכ"ל. ומבואר שכבר אהרן הכהן הובטח לחנוכה.

וצריך להבין מה זכה כל כך אהרן בהדלקת נרות חנוכה. ונראה כך, שהרי אותו היום שחלשה דעתו של אהרן, מתו שני בניו הקדושים בהקריבם אש זרה, שהרי אש ירדה למזבח, ומיד שני בניו באו להקריב אש זרה, ואז אח"כ הנשיאים באו כל אחד להקריב. וא"כ אף שבאותו היום מתו שני בניו והצטער צער גדול, מ"מ שראה את הנשיאים מתארגנים להקריב קרבנות חלשה דעתו ורצה ג"כ להקריב עמהם, והעלים מעצמו את צער מיתת שני בניו, ונצטער על זה שלא לקח חלק מהעבודה. ואת זה ראה הקב"ה שכל כך משתוקק לעבוד, ואע"פ שהיה בצער גדול על מיתת שני בניו מ"מ העלים צער זה ממנו, זכה עי"ז שבני בניו יביאו ישועה לעם ישראל ע"י שהכניעו את היוונים. {לאחר אלף ומאה ארבעים שנה}.

ונמצא א"כ מה שאנחנו זוכים להדליק נרות, זה משום שאהרן הצטער למה לא יכול לעשות עבודת הנשיאים. וא"כ מובן מדוע אנו קוראים בפרשת הנשיאים, משום שהם כל השורש של חנוכה, שבגלל הקרבנות אהרן הצטער שלא נטל חלק בעבודה, ולכן זכה לנרות חנוכה. וכל הכח שהיה לכהנים לנצח את היוונים, זה מכח צערו של אהרן הכהן.

נמצינו למדים שעצם הצער והחשק וההשתוקקות לרוחניות זה מוליד דברים, אפי' לאחר הרבה זמן. ולכן יש ענין לשאוף ברוחניות אף שלא יגיע לזה, כיון שזה בסוף ייצא אצל הדורות הבאים אחריו. (נערך מתוך שיעור שמסר ל' כסלו תש"ע).

בדברי הב"י בטעם קביעת ח' ימים לחנוכה

ידוע ומפורסם קושית הבית יוסף (או"ח ריש סי' תרע') למה קבעו חנוכה ח' ימים הרי כיון שבשמן שבפך היה מספיק ע"פ טבע להדליק לילה אחד נמצא שלא נעשה נס אלא בז' לילות, והיה להם לקבוע רק ז' ימים לימי חנוכה. {ואפש"ל שקבעו נס ביום הראשון, לא על מציאת הפך, אלא על

מתוך צוואת רבנו זצ"ל לכלל ישראל.

"הנני כותב מתוך ייסורי נפש וגוף ביד משותקת וכתב רועד ולא קריא את הדברים דלהלן..... ועתה יש לי להודיע לכל ידידי ואהובי נשמות ישראל היקרים לי מאוד, שהיותי וסבלתי הרבה בחיי הן בידוע והן מה שלא ידוע, ולא מצאתי שום נוחם בצערי, אמרתי לרשום שורות אלו. אין אתי ידוע מה יהיה עמי לאחר פטירתי אבל רצוני חזק להיות משען ומשענה לכל הסובלים ייסורים בין ברוחניות ובין בגשמיות, ואפילו למי שיחשוב שהוא הרשע הכי גדול. לכן מתוך מחשבה רב להועיל ולא לצער כלל, אם אפשר שכל מי שירגיש צער הן בגשמיות הן ברוחניות, ימחול נא להיכנס לחדר בבית לבד, ולהדליק עבור נשמתו ולומר אני מדליק נר זה לעילוי נשמת פלוני בן פלוני {שלמה בן מאיר ושמוחה סימיה}, ויפרש את בקשתו ויכול לשפוך את ליבו על יד הנר ככל מה שירצה הן באריכות הן בקצרה, ואפילו אם יחשוב שהוא רשע ופושע גדול, יש בליבי מקום לכל מי שחושב שהוא רשע ופושע לשמוע דבריו באריכות. ולא יחוס על טרחתי אלא יחוס על עצמו. ואם יהיה אפשרות בידי להועיל ארצה מאוד להועיל, ואם לא אוכל להועיל אקווה לעשות אותו באהבה וחיבה ולתת לו בלב תנחומים ותקווה טובה. ואם גם זה לא אוכל, מקסימום הפסיד נר קטן, ולא טרח הרבה. כל זה כתבתי בישוב הדעת ומתוך הרבה מחשבה והתלבטויות עד שהעזתי לכתוב דברים אלו, ואקווה להיות לעזר לכל הסובלים ברוחניות וגשמיות. ממני הנפרד מכם באהבה עצומה רק בגוף וקשור עם כל נשמות ישראל בלי יוצא מן הכלל באהבת עולם".

לשמיעת שיעורי רבנו זצ"ל בקול הלשון, ניתן להתקשר למספר ישיר 0732951310.

לבקשת בני המשפחה כל מי שיש בידו סיפורים על רבנו זצ"ל יועיל נא לשולחו למייל, למען הגדלת התורה והיראה. לקבלת הצוואה במלואה ניתן לשלוח בקשה למייל.

לקבלת הגליון במייל, להנצחה, ותרומה להפצה, ניתן לשלוח הודעה למייל nt8013334@gmail.com